

tor-umelec/Lacko-Podhorský, priniesla od svojho počiatku viacero pozoruhodných výstav. Pre ich spoločné úsilie je charakteristický projekt ako site-specific celok pre konkrétne priestory, ale tiež zvláštna a v niečom starosvetská poetika názvov. Podhorský artikuluje obrazom i slovom svoj výtvarný výskum na tému „sekulárnej spirituality či nasledovania metafyzickej túžby“. Lacko kontruje rozsiahlymi interpretačnými textami zahustenými jeho flozoficko-literárnym zameraním. Novinkou Podhorského retrospektívy sú veľkoformátové kresby, ktoré sú akcentom v subtilnej expozícii. Domi-

nujú práce ceruzkou na papieri. „Asketicky strohé kompozície“ nových nefigurálnych kresieb sú doplnené výberom zo všetkých predchádzajúcich cyklov. Sú tu veristické kresby ľudskej figúry vo „väzniacom prostredí“, chlebové objekty, maľby aj kresby. K najsilnejším momentom výstavy patria obrazy špeciifcky prázdnych interiérov z cyklu *Sýtenie prázdna*, ktoré nateraz zostávajú tvorivou epizódou. Na výstave to síce nerezonuje, no je zaujímavé položiť si otázku, nakoľko môže byť intenzívna pedagogická/akademická kariéra naplňajúca alebo deštruktívna pre tvorivé úsilie mladého umelca.

apríla 2013, ktorú pred albánskym parlamentom zrealizoval Sead Kazanxhiu. Účasné umenie má silu definovať a komunikovať nielen špecifické myšlienky, ale i kolektívne kultúrne kódy. Výstava *Keres Kultura!* núti diváka zaradiť videné do vlastného interpretačného rámca v dobe globálnych neistôt, politik strachu a fake news, ktorá kladie zvýšené nároky na citlivosť a vnímavosť voči kejkol'vek odlišnosti, aj tej kultúrnej. Výstava ako celok patrí k tomu najinšpiratívnejšiemu, čo sme mohli v poslednej dobe slovenských galériách vidieť a rozhodne by mal byť povinnou jazdou nielen pre milovníkov umenia, ale i pre širšiu verejnosť.

DR. RASTISLAV PODHORSKÝ
Galéria umenia Ernesta Zmetáka /
Nové Zámky
Silvia L. Čúzyová

21 PODOBY SLOBODY
Nitrianska galéria / Nitra
Marianna Brinzová

Galéria umenia Ernesta Zmetáka v Nových Zámkoch je krajskou inštitúciou, ktorá svojím programom, fungovaním a galerijným štandardom patrí k najlepšiemu, čo na Slovensku máme. Inštitúcia ustála aj nedávne organizačné trasy a s aktuálnou riaditeľkou a dlhoročnou kurátorkou Helenou Markuskovou prináša atraktívny program, ktorý pozostáva z výstav etablovaných umelcov mladej aj staršej generácie, zo zmysluplných prezentácií zbierkového fondu aj o zahraničných výstav. Rastislav Podhorský (1990) predstavil s kurátorom No- tom Lackom prierezovú výstavu tohto pomerne veľkom a zložitom galerijnom priestore. Solídne etablovaný mladý umelec (víťaz súťaže Maľba 2015, spoluvedúci III. Ateliéru maľby na VŠVU v Bratislave, zastupovaný galériou medzinárodnými kontaktmi) tesne pred dovŕšením tridsiateho roku života bilancuje, ako a kam sa jeho doterajšia tvorba dostala. Intenzívna spolupráca v tandeme kurá-

Výstava *Podoby slobody* (v kurátorskej koncepcii Omara Mirzu) vznikla v spolupráci s Medzinárodným festivalom Divadelná Nitra pri príležitosti 30. výročia Nežnej revolúcie. Na výstave sa predstavilo medzinárodné niekoľko generáčne zastúpenie umelkýň, umelcov a umeleckých skupín pochádzajúcich (prevažne) z bývalého „ostbloku“. Zastúpené bolo pomerne široké spektrum médií od grafiky, fotografie,

autorskej knihy, maľby, cez objekt, sochu, inštaláciu, až po video a performance. V Re-
prezentačných sálach Nitrianskej galérie re-
akciu na tému slobody predstavili: Blažej Ba-
láž, József Bartha, Julia Dorobińska, Roland
Farkas, Jana Farmanová, Ferenc Gróf, Zlatan
Hadžifejzović, Martina Chudá, Lena Jakubčá-
ková, Johana Kasalická, Lucie Khahoutian,
Miroir Noir, Mózes Márton Murányi, Rudolf Si-
kora, Patrik Ševčík, Jakub Šimčík, TanzLabo-
ratorium, Olja Triaška Stefanović, Miro Tru-
bač a Ginta Tinte Vasermane. Súčasťou výstavy
boli počas priebehu festivalu Divadelná Nitra
aj intervencie do verejného priestoru od Mar-
tíny Chudej, Petra Kalmusa, Moníky a Bohuša
Kubínských, Stana Masára, Bahía Shehab a Jána
Triašku.

Podoby slobody boli sympatické najmä libe-
rálnym prístupom kurátora, ktorý expozíciu
zostavil na základe výsledkov otvorenej vý-
zvy, pričom do nej zaradil aj prehľad
ostatných prihlásených projektov a prvok ak-
tívnej participácie diváka. Vybrané diela sa
zaoberali rôznymi podobami slobody/neslobody
v kontexte súčasnosti a obdobia pred rokom
1989. Reflektovali slobodu politickú, občian-
sku, sociálnu, náboženskú, osobnú, telesnú,
vzťahovú, sexuálnu aj umeleckú. Hľadali hra-
nice osobnej slobody a občianskeho postoja
za totality, reflektovali neslobodu minu-
lých režimov, nežnú revolúciu a pád železnej
opony, problém emigrácie, právo na slobodu
slova a tlače, a tiež pripomínali nástrahy
súčasného digitálneho veku plného dezinformá-
cií. Prínosom výstavy je snaha reflektovať
tému slobody v širších kontextoch, ukázať
rôzne uhly pohľadu a nechať voľbu na diváka.
To, do akej miery sme dnes oproti minulým
režimom slobodnejší (a v čom), musíme roz-
hodnúť my sami. Podoby slobody sú rôzne, pre
každého iné.

22 ZDENA KOLEČKOVÁ

Galéria Schemnitz / Banská Štiavnica
Damas Gruska

Pre náhodného návštevníka Banskej Štiavnice
a jednej z jej galérií (Schemnitz) zlákané-
ho názvom výstavy (Messenger urbánnych krás)
môže byť jej obsah nielen prekvapivý, ale
i odťažitý. Nielenže by si pod urbánnymi krá-
sami predstavoval asi niečo iné ako priemys-
elné mesto na severozápade Čiech (Ústí nad
Labem), a už vôbec by nečakal v lone krásnej
prírody (Štiavnické hory) závažné ekologické
témy. Pritom sa práve nachádza v svojho času
jednom z najpriemyselnejších miest monarchie,
ktoré obklopovala zdevastovaná príroda apoka-
lyptických rozmerov a ktoré doteraz trpí veľ-
kou environmentálnou záťažou.

Jadrom výstavy Zdeny Kolečkovej (kurátor Ju-
raj Čarný), popri starších, ako sama píše
„preestetizovaných“ fotografiách (*La Beauté
visible*) a akryloch na plátne (*Just a Story*),
s témou industriálnej architektúry a krajiny,
je multimedialná „dvojinštalácia“ *Chemistry
Tea & Mercury Coffee / Perpetuum Raciona-
lis* (2017-2018). Autorka sa tu predstavuje
ako ekologická aktivistka (témou), vedáto-
rka (necháva laboratórne analyzovať chemické
zloženie rastlín či plodín), performerka (vo

video, kde naberá vodu z rieky), výtvarník
(fotografie, maľby, „vedecká“ kresba, video,
inštalácia statická i procesuálna). Najväč-
šou exponátom je model priemyselnej časti Ústí
nad Labem, pod ktorým rastú rastliny zalie-
vané „miestnou“ vodou. Na stenách visia labo-
ratórne rozborové zloženia rastlín s dôrazom
na to, čo sa do nich dostane zalievaním toxicko-
nou vodou, či rovno balenia „potravín“ s takým
nežiaducim obsahom.

Onen náhodný návštevník môže spočiatku za-
pochybovať, či je v umeleckej galérii, al-
bo edukačnom centre Greenpeace. No možno
pritom spomenie, ako pri náučnom turistickom
chodníku kúsok nad Štiavnicou čítal infor-
mačnú tabuľu s upozornením na okolité str-
bizarne zmutované v dôsledku ťažkých kovo-
vých znečistení pôdy vyvrhnutá z útrob zem-
ianskej banskou činnosťou. Spomenie si, ako sa tu
musia staré domy dobre vetrať, keďže čast-
o mávajú v pivnici vstup do štôlne, ktorý i-
nštalácia teraz zabezpečuje prívod radónu. Alebo si
spomenie na najstarší tajch Veľká vodáren-
ská, svojho času zdroj pitnej vody, a jeho
podozrivo tyrkysovú farbu, ktorá možno ak-
ceptovateľná je jediná z toho nie je toxická.

23 MLADÁ PAMÄŤ

Šopa Gallery / Košice
Katarína Balúnová

Aktuálna výstava Mladá pamäť v košickej Š-
opa Gallery je sviežim nadýchnutím nevtierave
vizuálnej poézie, ktorá osciluje medzi sp-
omienkovou melanchóliou a revoltou reakčné-
ho sebavyjadrenia. Predstavenú nastupujúcu
generáciu umelcov spája štúdium na Akadé-
mii umenia v Banskej Bystrici a záujem o mož-
nosti médií maľby, ktoré prehodnocujú v kont-
exte súčasných umeleckých tendencií. Vystá-
va otvára otázku, ako uchopiť maľbu formálnym spôs-
obom tak, aby reflektovala aktuálne otázky spol-